

MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

**RAPORTUL
MINISTERULUI JUSTIȚIEI**

privind acțiunile întreprinse în primele 5 luni de
activitate

Iunie-Noiembrie, 2019

Justiția și drepturile omului constituie prioritatea esențială în politicile realizate de Ministerul Justiției care finalmente au impact major asupra celorlalte sectoare.

Politicile realizate de Ministerul Justiției în perioada primelor 5 luni ale noului Guvern, derivă în cea mai mare parte din Programul de activitate al Guvernului, care este transpus într-un Plan de acțiuni pentru anii 2019-2020, dar și din alte documente de politici naționale și sectoriale, cât și din necesitățile și disfuncționalitățile semnalate în practică pe anumite domenii.

Potrivit Planului de acțiuni pentru anii 2019-2020, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.420/2019, de competența Ministerului Justiției ține elaborarea politicilor pe următoarele dimensiuni:

- Justiție;
- Combaterea corupției;
- Drepturile omului.

Comunicăm că de la data învestirii noului Guvern, Ministerul Justiției a demarat mai multe reforme care au drept scop asigurarea independenței și integrității judecătorilor și procurorilor, creșterea profesionalismului și fortificarea mecanismelor de responsabilizare a acestora, eficientizarea mecanismelor de control al averii și intereselor, astfel încât integritatea actorilor în sector să fie asigurată, precum și combaterii flagelului corupției care finalmente afectează toate domeniile. În continuare vom prezenta măsurile întreprinse pe fiecare segment în parte.

I. Justiție

Pentru resetarea cât mai rapidă a sectorului justiției, care vizează eliminarea practicilor de corupție, justiție selectivă și încălcarea drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor, Ministerul Justiției a identificat câteva priorități cheie:

- asigurarea independenței reale și integrității judecătorilor și procurorilor, prin introducerea unui mecanism de evaluare extraordinară a acestora prin prisma integrității, eticii și profesionalismului;
- fortificarea și responsabilizarea organelor de auto-administrare în sectorul justiției;
- consolidarea profesiilor juridice.

1. Resetarea instituțiilor justiției prin evaluarea extraordinară a actorilor din sector

În vederea asigurării independenței efective și integrității actorilor din sectorul justiției Ministerul Justiției a elaborat *proiectul Legii cu privire la reformarea Curții Supreme de Justiție și a organelor procuraturii.*

Proiectul se concentra pe două acțiuni majore:

- Revizuirea competențelor Curții Supreme de Justiție (CSJ) și reducerea numărului de judecători la CSJ.
- Evaluarea externă a judecătorilor CSJ și procurorilor din Procuratura Anticorupție, precum și a altor actori cheie din segmentul judiciar.

Proiectul de lege a fost supus consultărilor publice fiind publicat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției. În același timp, prin scrisoarea Cancelariei de Stat nr.18-23-6042 din 12 septembrie 2019, proiectul legii a fost transmis pentru avizare autorităților interesate.

Adițional, în scopul asigurării conformității proiectului cu standardele internaționale în materie, a fost solicitată și opinia Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept a Consiliului Europei (Comisia de la Veneția). Urmare a recepționării opiniei preliminare a Comisiei de la Veneția, care a recomandat regândirea anumitor elemente ale exercițiului de evaluare, Ministerul Justiției a revizuit conceptul, l-a discutat preliminar cu actorii vizați și cei interesați, precum și l-a prezentat în cadrul ședinței Consiliului Anticorupție pe 7 noiembrie 2019.

În corespundere cu conceptul revizuit, Ministerul Justiției lucrează la modificarea proiectului de lege, urmând să-l transmită Comisiei de la Veneția până la finele lunii noiembrie.

2. Modificarea Constituției în partea ce ține de sistemul judecătoresc

În vederea limitării imunității judecătorilor, unificării modului de numire a judecătorilor, anulării termenului inițial de numire a judecătorilor pe 5 ani și modificării componenței Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerul Justiției a reinițiat elaborarea proiectului Legii pentru modificarea Constituției Republicii Moldova (art. 116, 121, 122 din Constituție).

Proiectul Legii privind modificarea normelor constituționale în partea privind sistemul judecătoresc a fost definitivat suplimentar și a fost expediat în adresa Cancelariei de Stat pentru examinare în cadrul ședinței Secretarilor Generali prin scrisoarea MJ nr.03/9841 din 09.10.2019. În ședința secretarilor de stat din data de 10.10.2019, proiectul a fost remis spre avizare și expertiză anticorupție.

3. Modificarea mecanismului de selectare a candidaților la funcția de Procuror General

În scopul consolidării rolului puterii executive în procesul de selectare a candidatului la funcția de Procuror General, Ministerul Justiției a elaborat proiectul Legii privind modificarea Legii nr.3/2016 cu privire la Procuratură.

Potrivit modificărilor propuse concursul pentru funcția de Procuror General constă din două etape: 1) preselecția candidaților de către Comisia constituită de Ministerul Justiției; 2) selecția candidatului de către Consiliul Superior al Procurorilor. Astfel, proiectul de lege stabilește ca numirea Procurorului General de către Președintele țării se face la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor din rândul candidaților propuși de către Comisia constituită de Ministerul Justiției. Prin aceste modificări se urmărește să fie

asigurată o procedură transparentă cu distribuirea proporțională a rolurilor ce îi revine ministrului justiției ca membru de drept în cadrul Consiliului Superior al Procurorilor și Consiliului Superior al Procurorilor ca organ colegial în vederea organizării acestui concurs.

Proiectul legii a fost adoptat de către Parlament în lectură finală pe data de 16 septembrie 2019.

Urmare a adoptării legii, Ministerul Justiției a creat comisia de preselecție și a desfășurat concursul pentru preselecția candidaților la funcția de procuror general. Ținând cont de faptul că unul din membrii comisiei a fraudat, în mod evident, procedura de evaluare a candidaților, rezultatele concursului nu au putut fi transmise către Consiliul Superior al Procurorilor, iar Ministerul Justiției a propus o nouă formulă pentru preselecția procurorului general. Potrivit acesteia Prim-ministrul urmează să preseleceze (eventual cu asistența unei comisii consultative) cel puțin doi candidați și să-i propună Consiliului pentru selecția finală. Pe 6 noiembrie, Guvernul și-a angajat răspunderea pe legea respectivă, iar un grup de deputați au înregistrat o moțiune de cenzură, care urmează a fi examinată în viitorul apropiat.

4. Asigurarea independenței judecătorilor prin abrogarea art. 307 din Codul penal

Potrivit actualelor prevederi ale art. 307 din Codul penal, constituie componentă de infracțiune pronunțarea intenționată de către judecător a unei hotărâri ilegale.

Deși potrivit standardelor internaționale independența judecătorului nu exclude angajarea responsabilității acestuia, totuși ea urmează a fi realizată sub rezerva unei prudențe determinate de necesitatea garantării libertății depline a judecătorului contra tuturor presiunilor induse, astfel pragul garanțiilor fiind înalt.

Având în vedere aceste raționamente, Ministerul Justiției a inițiat consultarea opiniei publice și a solicitat tuturor celor interesați, societății civile, autorităților publice, partenerilor naționali și internaționali, să se pronunțe cu opinii argumentate în privința aspectelor legate de aplicarea prevederilor art. 307 din Codul penal al Republicii Moldova și oportunitate abrogării acestei componente de infracțiune.

5. Asigurarea reprezentativității și transparenței Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) prin modificarea componenței acestuia și îmbunătățirea procedurii de alegere a membrilor judecători

În scopul asigurării unei reprezentativități în componența CSM, Ministerul Justiției a inițiat în data de 7.10.2019 procesul de elaborare a proiectului Legii pentru modificarea Legii nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii.

Prin proiectul de lege elaborat se propune inversarea proporției reprezentării judecătorilor în CSM și anume 3 judecători din prima instanță, 2 de la curțile de apel și un judecător de la CSJ. De asemenea, se propune suplینirea Consiliului Superior al Magistraturii cu încă 2 membrii din rândul profesorilor de drept titulari, ce urmează a fi aleși de către Ministerul

Justiției prin concurs public. Astfel, proiectul propune o extindere a numărului de membri ai CSM de la 12 la 14, având în vedere că în domeniul carierei profesionale ale judecătorilor membrii de drept ai CSM nu participă la adoptarea hotărârilor. Suplinirea membrilor se impune situației de a nu crea incidente la întrunirea cvorumului pentru examinarea unor chestiuni privind cariera judecătorilor.

Adițional, s-au stabilit noi prevederi privind selectarea de către Adunarea Generală a Judecătorilor a membrilor CSM din rândul judecătorilor.

Proiectul legii a fost aprobat la ședința Guvernului din 18 octombrie curent și a fost transmis în adresa Parlamentului fiind înregistrat cu nr. 235 la 18.10.2019.

5. Asigurarea cooperării eficiente cu Curtea Penală Internațională prin modificarea cadrului normativ

În vederea facilitării cooperării cu Curtea Penală Internațională, a fost elaborat proiectul legii prin care se modifică Codul de procedură penală și Legea privind asistența juridică internațională în materie penală. În 2018 acesta a fost restituit de către Cancelaria de Stat pentru examinare suplimentară. Ministerul Justiției a reinițiat promovarea proiectului, iar la

1 august 2019 proiectul legii a fost transmis pentru avizare repetată.

5. Definitivarea proiectului Strategiei de dezvoltare a sectorului justiției pentru anii 2020-2023

În scopul asigurării continuității în consolidarea sectorului justiției, Ministerul Justiției a elaborat proiectul noii Strategii de dezvoltare a sectorului justiției care cuprinde o abordare strategică și sistemică a obiectivelor aferente problemelor existente în cadrul sistemului, cu stabilirea (definirea) instrumentelor de soluționare și a impactului așteptat.

În același timp, având în vedere noile priorități în domeniul justiției stabilite în Programul Guvernului, Ministerul Justiției lucrează la ajustarea obiectivelor și conținutului documentului de politici cu prioritățile statuate.

6. Îmbunătățirea accesului la justiție și la informațiile juridice, prin perfecționarea instrumentelor și platformelor gestionate de minister.

În septembrie curent Ministerul Justiției a solicitat contribuția scrisă a părților interesate pe marginea îmbunătățirii bazei de date electronice a legislației naționale www.legis.md. Urmare a opiniilor colectate, a fost organizată o discuție publică cu actorii interesați și au fost definitive prioritățile privind perfecționarea sistemului. Actualmente, acesta este perfecționat, astfel încât să răspundă cât mai mult necesităților utilizatorilor și să ofere informația în cel mai facil și comod mod.

În aceeași ordine de idei, au fost colectate sugestii privind funcționarea Portalului Național al Instanțelor Judecătorești (PNIJ), iar la 7 noiembrie a fost organizată o discuție publică pentru evidențierea celor mai importante aspecte ce țin de modificarea

funcționalității PNIJ, astfel încât acesta să ofere informația necesară utilizatorilor în cel mai simplu și accesibil mod. Totodată, va fi pregătit un ghid-instrucțiune ce va fi plasat pe PNIJ cu cele mai frecvente întrebări-răspunsuri. De asemenea, înaintăm oficial către CSM și instanțelor notificări despre neafișarea corectă a informațiilor de interes public.

Am desfășurat ședințe tehnice cu Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică și proiectul Open Justice, referitor la introducerea unei aplicații de monitorizare a funcționării Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD) care va oferi posibilitatea de a identifica eventualele manipulări în sistem, în special ce ține de distribuirea aleatorie a dosarelor.

7. Consolidarea profesiilor juridice:

- a) prin sporirea calității actorilor justiției (avocatură, executor judecătorești, notari, administrator judiciari, traducători);
- b) revizuirea cadrului legal pentru a oferi condițiile echitabile cu privire la aspectul de asigurare socială a profesiilor libere;
- c) promovarea utilizării medierii și a probațiunii în mai multe sfere ale dreptului, în special în scopul dejudiciarizării și soluționării extra-judiciare a cauzelor.

Am reluat discuțiile cu Consiliul de mediere și cu reprezentanții Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare, privind continuarea promovării medierii prin extinderea aplicării ei asupra diferitor categorii de cauze civile/penale, inclusiv la etapa executării hotărârii judiciare, precum și revizuirea cadrului legislativ.

Am organizat mai multe ședințe de lucru cu privire la dificultățile întâmpinate privind aplicarea Codului civil modernizat, inițierea elaborării metodologiei de plăți pentru serviciile notariale; soluționarea problemelor de asigurare cu notari în raioane și practica îngrijorătoare a transferurilor.

Am organizat mai multe ședințe de lucru cu privire la fortificarea mecanismelor de responsabilizare a executorilor judecătorești.

La moment, Ministerul finalizează proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la expertiza genetică și ecologică, urmând a fi transmisă spre avizare. De asemenea, au fost identificate și alte probleme de funcționare eficientă a expertizei judiciare, și mai multe măsuri de remediere urmează a fi întreprinse în viitorul apropiat.

De asemenea, Ministerul Justiției lucrează asupra proiectului de lege privind domeniul avocaturii, inclusiv pe aspectele privind admiterea în profesie, pentru a o racorda cu Hotărârea Curții Constituționale din 2018.

Au fost identificate probleme de colaborare a traducătorilor autorizați cu notarii, urmare a noilor prevederi ale Codului civil, ce ar contraveni legislației cu privire la statutul traducătorului, urmând a fi revizuit cadrul legal.

II. Combaterea corupției

Pe segmentul combaterii corupției, Ministerul Justiției a identificat următoarele priorități pe care se concentrează, pe termen scurt:

- îmbunătățirea mecanismului de declarare și control al declarării averilor și intereselor, prin modificarea cadrului legal respectiv;

- clarificarea competențelor în domeniul combaterii corupției, între CNA și Procuratura Anticorupție, precum și simplificarea procedurii penale și asigurarea independenței procesuale a procurorilor.

1. Îmbunătățirea mecanismului de declarare și control al declarării averilor și intereselor

Proiectul privind modificarea unor acte legislative (prin care se propune excluderea certificatului de integritate) a fost înregistrat la Cancelaria de Stat cu nr. 402/MJ/2019.

Totodată, prin Legea nr.113 din 15.08.2019, au fost operate modificări în art. 49 din Codul electoral prin excluderea obligativității candidaților de a prezenta certificatul de integritate la etapa înscrierii în cursa electorală.

În același timp, la data de 9 septembrie 2019, Ministerul Justiției a recepționat un șir de propuneri din partea Autorității Naționale de Integritate referitoare la modificarea Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și Legii nr. 133/2016 cu privire la declararea averilor și intereselor personale.

Ministerul a creat un grup de lucru pentru elaborarea proiectului de lege pentru modificarea cadrului normativ conexe declarării averilor și intereselor, și urmează să-l prezinte spre aprobare Guvernului până la finele anului 2019.

2. Asigurarea investigării eficiente a cazurilor de corupție

În vederea asigurării investigării eficiente a cazurilor de corupție, în special a celor de nivel înalt, prin stabilirea competenței materiale a Procuraturii Anticorupție la investigarea cazurilor de corupție la nivel înalt, precum și clarificarea competențelor actuale ale Centrului Național Anticorupție, Ministerul Justiției a elaborat proiectul de lege prin care se propune amendarea mai multor acte legislative. În esență, se propune modificarea competențelor materiale în efectuarea urmăririi penale între Centrul Național Anticorupție, Procuratura Anticorupție și Procuratura pentru Combaterea Crimelor Organizate și Cauze Speciale.

Respectivele amendamente sunt încorporate în proiectul Legii privind reforma Curții Supreme de Justiție și a organelor procuraturii care a fost menționat mai sus și urmează a fi promovate împreună.

3. Elaborarea proiectului de lege privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor

În vederea creării cadrului normativ conexe la Legea nr. 308 din 2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, Ministerul Justiției a elaborat *proiectul Legii privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor*.

Proiectul legii a fost transmis în adresa Cancelariei de Stat, iar urmare a ședinței Secretarilor generali, a fost transmis pentru avizare autorităților interesate. Proiectul a fost definitivat și a fost solicitată asistența Consiliului Economic pe lângă Prim-ministru pentru efectuarea analizei impactului de reglementare.

4. Simplificarea procedurii penale și asigurarea independenței procesuale a procurorilor

Ținând cont de faptul că mai multe modificări la Codul penal și Codul de procedură penală urmează a fi propuse de către Ministerul Justiției, în vederea asigurării stabilității cadrului legislative, vom evita operarea mai multor modificări subsecvente și am optat pentru prezentarea unificată a tuturor modificărilor la aceste legi, în măsura în care acest lucru va fi posibil.

Astfel, Ministerul Justiției, cu asistența experților naționali contractați de Uniunea Europeană, a început o analiză comprehensivă a legilor menționate în vederea elaborării propunerilor de modificare a acestora.

III. Drepturile omului

Asigurarea respectării drepturilor omului prin îmbunătățirea mecanismelor legale reprezintă o prioritate continuă pentru Ministerul Justiției.

În perioada de referință a atenție sporită a fost acordată asigurării respectării drepturilor persoanelor deținute în instituțiile penitenciare. În acest context, conducerea Ministerului a efectuat vizite la mai multe instituții penitenciare semnalând abaterile constatate și solicitând înlăturarea acestora.

Au fost inițiate discuții cu partenerii de dezvoltare și agenții economici privind dezvoltarea posibilităților de antrenare în câmpul muncii a deținuților. La 7 noiembrie curent, a fost deschisă prima unitate de producere a încălțăminte pe teritoriul Instituției Penitenciare nr.18-Brănești, în cadrul căreia, vor începe imediat activitatea 30 de persoane deținute, cu posibilitatea de implicare a până la 120 de deținuți.

În contextul procesului de ratificare a Convenției de la Istanbul, au fost reluate discuțiile cu privire la proiectul de lege privind amendarea Codului penal și Codului de procedură penală întru sporirea protecției victimei violenței sexuale. Ședința grupului de lucru stabilit pentru 11.12.19 urmează a definitiva proiectul respectiv de lege.

De asemenea, în contextul sporirii protecției victimei violenței, a fost adoptat în prima lectură proiectul de lege cu privire la amendarea Codului contravențional (elaborat de Ministerul Justiției, nr.128/2019), urmare a hotărârilor Curții Constituționale cu privire la

lacunele de soluționare eficientă în timp și de aplicarea a pedepsei agresorilor pentru violența în familie.

La fel, a fost expediat Cancelariei de Stat și se află în proces de avizare, proiectul de lege elaborat de Ministerul Justiției, cu concursul Inspectoratului Național de Probațiune, cu privire la introducerea monitorizării electronice în cazurile de violență în familie.

A fost definitivat proiectul de lege cu privire la discursul de ură și infracțiunile de ură, urmare a recomandărilor Oficiului pentru instituțiile democratice și drepturile omului (ODIHR) al OSCE. Acesta a fost prezentat în cadrul Comisiei juridice, numiri și imunități, Comisiei pentru drepturile omului și relații inter-etnice în Parlament, unde a avut loc pe 22 octombrie o consultare publică, urmând a fi înaintat pentru adoptare în lectura a II-a.

Proiecte în lucru

În raport cu planul de acțiuni asumat, la moment în cadrul Ministerului Justiției sunt în proces de lucru și de definitivare elaborarea proiectelor de Legi și hotărâri cu privire:

- la evaluarea extraordinară și reformarea justiției;
- la perfecționarea mecanismului de control al averilor și intereselor și a cadrului legal al Autorității Naționale de Integritate;
- la violența și infracțiunile sexuale;
- la elaborarea metodologiei de plăți ale serviciilor notariale;
- la sancționarea violenței față de animale;
- la dezvoltarea capacităților tehnice și funcționale ale Inspectoratului Național al Probațiunii și măsurile de probațiune;
- la noile genuri de expertiză judiciară;
- la administrația penitenciară;
- la avocatură;
- la modificarea Codului de procedură penală și revizuirea cadrului de reglementare a activităților de investigații și urmărire penală desfășurate de către structurile specializate.

Atragem atenția și asupra faptului că Ministerul Justiției avizează și realizează expertiza juridică a proiectelor de acte normative elaborate de celelalte ministere și ale inițiativelor legislative ale deputaților din Parlament (inclusiv a proiectelor din domeniul economic sau social).

Astfel, în perioada de referință, Ministerul Justiției a efectuat **expertiza juridică la :**

- **245 proiecte de Hotărâri de Guvern;**
- **173 proiecte de Legi;**
- **73 proiecte de acte departamentale.**

